

„Mindannyian és egyformán testvéreim vagytok“

Rendezvények, események a költészet napján

A kormány döntése értelmében 2005, a költő születésének centenáriuma a József Attila életműve előtti tisztelgés éve. Magyarországi településeken és külföldön több száz programot rendeztek, rendeznek az ideai emlékévkben, amelyet január 7-én, Attila napján nyitott meg a kulturális tárca a költő Ars Poetica című versének egyik gondolatával, „A mindenséggel mérd magad“ verssorral.

József Attila születésének 100. évfordulóján, április 11-én, a költészet napján Budapesten és vidéken is ünnepségekkel, megemlékezésekkel tisztelgették a költő életműve előtt. Összeállításunkban – természetesen a teljesség igénye nélkül – villantunk fel képeket néhány eseményből.

Rendhagyó módon ünnepeltek Budapesten, a Fillér utcai általános iskolában: a költészet napján versmondó rekordkísérletet szerveztek az intézmény összes tanárának, sok tanulójának és kerület számos polgárának részvételével.

A Ferencvárosi Művelődési Központban április 10-én estétől kezdődően Virrasztás József Attiláért címmel egész éjszakás programot rendeztek. Az este 20 órától másnap reggel 8-ig tartó műsorban a költő verseit

A Gát utcában Bozóki András és Schneider Márta koszorúzott

neves színészek tolmácsolták. Szintén virrasztást, de nappali virrasztást és zárandoklatot rendeztek 10-én a nemzeti-irodalmi értékek, a magyar költészet megbecsülése jegyében a költő sírjánál a Fiumei úti sírkertben, a 35. parcellánál.

Janet Brooks Gerloff, Németországban élő amerikai festőművész, József Attila versei alapján készült alkotásaiból nyílt kiállítás a Szépművészeti Múzeumban. A Kopogtatás nélkül (Ohne Anzuklopfen) című tárlaton negyven olyan festményt állítanak ki, amelyeket a berlini közönség februárban már láthatott, a képeket Budapest után, szeptemberben Aachenben állítják ki. A kiállítás – amelynek Mádl Ferenc magyar és Horst Köhler német államfő a fővédnöke – június 12-ig tekinthető meg.

Az Ódry Színház Padlás kamaratermében József Attila minden verse elhangzott, kronológiai sorrendben. A verseket a Színház- és Filmművészeti Egyetem I-IV. évfolyamának hét

színészi osztálya és a Színházi Főtanácsok színművész tanárai adták elő.

A Ráday Könyvesház 11-én véget ért költészetnapján a virtuálisan is versbe öltözött Ráday Kultucában sétálók folyamatos versfelolvasást hallhattak a Magyar Rádió és a Petőfi Irodalmi Múzeum hangarchívumából. A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében ünnepi előadást tartottak a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alapprogram és a Fővárosi Önkormányzat támogatásával. A műsorban közreműködött: Huszti Péter, Jónás Krisztina, Kolonits Klára, Meláth Andrea, Gémes Katalin, Honinger László (ének), Vinög Emese (zongora) és a Kamarategyüttes.

A Mindentudás Egyeteme is a XX. század talán legjelentősebb költőjére emlékezett: Bókay Antal tartott előadást Énszerkezet, önteremtés, József Attila üzenete címmel. A neves irodalomtörténész szerint József Attilának, mint minden nagy költőnek az a küldetése, hogy sorsmodell, önértelmezési alapot adjon a kései utódoknak. A hatodik szemeszterébe lépő Mindentudás Egyetemén Bókay Antal lépésről lépésre mutatta be a poeta radikálisan új költészetének kialakulását, felvázolta, hogy a nyelv varázsával hogyan jelöli ki a költő a modern ember útjait önmaga felfedezésére.

Ugyancsak 11-én, Kaposvárott mutatták be Valachi Anna irodalomtörténész, József Attila-kutató dokumentumdrámáját.

A makói József Attila Múzeumban József Attila versillusztrációk és a makói barátok arcai címmel nyílt kiállítás. A száz éve született József Attila emlékére már a költészet napja előtti hétre fesztiválokat, emlékesteket, felolvasásokat, versvásárokat szerveztek.

A költészet napján jelent meg az Európai Kulturális Füzetek legújabb, A város peremén című száma; a kétnyelvű versantológia fél évszázad magyar verseit tartalmazza a legjelesebb francia fordítók tolmácsolásában. A kiadványt Tverdota György irodalomtörténész József Attila és a magyar irodalmi kánon című tanulmánya vezeti be.

Két program

A Nemzeti Színház két programmal ünnepelte a költészet napját, ami az idén – születésének 100. évfordulóján – József Attila megidézését is jelentette. A Nemzeti Színház kertjében, a

„Hajóorrból“ átköltöztek a színház oldalába, a szabadtéri színpadhoz a hetedik versfesztivállal. (A hetedik te magad légy...) József Attila születésnapján pedig, este héttől a nagyszínpadon bemutatott gálaestet láthattuk, Születésnapomra címmel, amelyen ismert művészek segítségével idézték meg őt és a kort, amelyben élt. Az estet a Magyar Televízió is közvetítette.

Fejtő Ferenc és Somlyó György

Századik születésnap – matuzsálemi életkor. József Attilával kapcsolatban ezt nem érezzük, nem fogjuk fel. „Mindannyian és egyformán testvéreim vagytok“ – írja a Tanítások című versében, és nem tréfál. Valóban testvérei vagyunk valamennyien. Nekem most már jóval fiatalabb öcsém. A harmincas éveit taposó ifjú. Tele szeretetvággyal, kíváncsisággal, játékos kedvvel. Ezt, a nagyon kedves, hol megmosolyogni valóan félszeg, hol bájosan hetyke – ahogy ő mondja „balga és együgyű szívű“ – költőt ünnepeljük a Nemzeti Színházban, mondta bevezetőjében az est kitalálója és házigazdája, Jordán Tamás igazgató.

A színház meghívását elfogadva részt vett az esten Fejtő Ferenc, a költő Párizsban élő 96 éves barátja, valamint Somlyó György is, a nézők között ott volt Mádl Ferenc köztársasági

Raksányi Gellért a versfesztiválon

elnök, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök, Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke és a színpadon köszöntőt mondó kulturális miniszter, Bozóki Andriás is.

A közreműködő művészek – Dunai Tamás, Jordán Tamás, Kubik Anna, Kulka János, Óze

Irodalmi kávéházzá alakult az Ady Endre Általános Iskola könyvtára

Áron, Papp Zoltán, Udvaros Dorottya, Vallai Péter, valamint Sebestyén Márta, Sebő Ferenc és zenekara, a Kalácska együttes és Selmeczi György – előadásában a versek és zenék hangzottak el, izgalmas filmbejátszásokat is láthatunk és kevésbé ismert, ám még izgalmasabb szövegeket hallhattunk.

Kávéház az iskolában

A gyáli Ady Endre Általános Iskolában József Attila életművét bemutató kiállítást rendeztek, a költészet napján pedig irodalmi kávéházban, tea és sütemény mellett adták elő kedvenc költeményeiket, saját verseiket az intézmény tanulói.

Idesereglik, ami tovatűnt

A Petőfi Irodalmi Múzeum április 5-én nyílt fotókiállításán a költőről készült fényképeket, mai ismereteink szerint összesen hetvenhét fotót tekinthet meg a látogató. A fotográfiák nemes másolatban, de eredeti méretben, színben és eredeti állapotukban kerültek a falra. A keretekben elhelyezett képek – pontos adatokkal ellátva – időrendben követik egymást. Bár József Attila arcait szinte valamennyien ismerjük, mégis találhatunk hét olyan felvételt, részint variánsokat, részint új beállítású képeket, amelyek az utóbbi években, hónapokban kerültek a kutatók látókörébe.

A kiállítótér középpontjában

A kiállítótér középpontjában mozgalmas, faliakra nagyított kompozíciót láthatunk a költő felnagyított portréiból. Ehhez valóságos kommentárként kínálkozik egy idézetekből

összeállított visszaemlékezés-montázs, amelyből barátok, kortársak idézeteire támaszkodva kirajzolódik a költő arcának, alakjának, személyiségének alakulása.

A térben elhelyezett képernyőn folyamatosan vetítik a Petőfi Irodalmi Múzeum Eszmélet című vándorkiállításához készült, József Attila életének dokumentumait részleteiben is gazdagon bemutató filmet.

Április 11-től a Petőfi Irodalmi Múzeumban megvásárolható a kiállítás címével megegyező, az Idesereglik, ami tovatűnt című, József Attila összes fotóját tartalmazó, színes kiállítású fényképkatalógus.

A tárlat november 1-jéig tekinthető meg.

Koszorú és bélyeg

A kulturális tárca képviselőjében Bozóki András és Schneider Márta helyettes államtitkár koszorúzott József Attila emléktáblájánál, a 2002-ben felújított Gát utcai emlékhelyen. Elhelyezte az emlékezés virágait a IX. kerületi önkormányzat nevében Gegesy Ferenc polgármester, valamint számos szervezet és intézmény is, köztük a József Attila Társaság, a Ferencvárosi Művelődési Központ és a József Attila Általános Iskola képviselője.

Az eseményen Bozóki András és Csáki György, a Magyar Posta Rt. Igazgatóságának elnöke ünnepélyesen forgalomba helyezte a költő születésének centenáriuma alkalmából kibocsátott bélyeget. Az alkalmi borítékkal kiegészülő, 140 forint névértékű filatélián az írógépen alkotó költő mögött a szülőház udvara látható és a Reménytelenül című vers négy sora olvasható. Csáki György elmondta, hogy a kétszázézer példányban kiadott bélyeg a Jeles magyarok című sorozatban jelent meg, a mostani a második alkalmi bélyeg, amelyet József Attila tiszteletére nyomtattak; az első egy portrébélyeg volt, amelyet negyedszázaddal ezelőtt bocsátottak ki.

Versmetró

Budapest Főváros Önkormányzata és a Nemzeti Évfordulók Titkársága a költő születésének 100. évfordulójára rendezte meg a József Attila – Versmetró kiállítást. A budapesti metró 2-es és 3-as vonalának szerelvényein, 200 reklámhelyen József Attila legszebb verseit vagy versrészleteit olvashatják az utasok; néhány versrészletet német, angol vagy francia fordításban is bemutatnak.

A kiállítás június 4-én üzemzárásig lesz látható.

A versek illusztrációit korabeli fotókból, kéziratokból és Janett

József Attilával utazunk

Brooks Gerloff amerikai festőművész „Kopogtatás nélkül” című, József Attila versei által ihletett kiállításának anyagából válogatták, József Attiláról készült teljes fotóanyag pedig a Petőfi Irodalmi Múzeumban látható.

Maraton az Új Színházban

Délelőtt 10 órakor kezdődött Galkó Balázs színész maraton versmondása az Új Színházban. A színművész kisebb szüneteket tartva olvasta fel József Attila minden versét. A nézők folyamatosan cserélődtek a teremben, a színház hátsó színpadán kialakított alkalmi játszóhelyen.

(forrás: kultura.hu, nemzetiszinhas.hu)

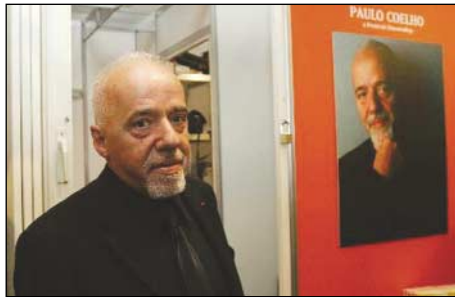

Versről versre

Ismét látogatórekordot döntött a rendezvény

Új helyszínt keresnek a szervezők

Ismét látogatórekordot döntött a könyvfesztivál, mely már régen kinőtte eddigi helyszínét. A brazil sztárirót, *Paulo Coelho* óriási tömeg rajongta körül – eközben csendesebb szenzáció is akadt: *Spiró György* új regényének első kiadása pár nap alatt elfogyott.

Az idei díszvendég, *Paulo Coelho*

Az idei Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál minden eddigi látogatói csúcstot megdöntött: az április 21-én nyílt, négy napos rendezvényre több mint 61 ezren voltak kíváncsiak, főleg a díszvendégre és a

díszvendég-országra. A világ jelenleg (Márquez mellett) legolvasottabb írója, *Paulo Coelho* programjain egy gombostűt sem lehetett leejteni. Az ír ifjúsági író, *Darren Shan* dedikálása ugyancsak ezeket vonzott. *Esterházy Péter* és *Závada Pál* elmúlt évekbeli könyvpremierje után idén *Spiró György* monumentális regényét, a *Fogságot* kísérte megkülönböztetett figyelem. A regény első kiadása rövid idő alatt elfogyott.

Az egész világon nagy érdeklődést keltő kortárs orosz irodalom Budapesten is komoly sikert aratott. A fesztivál keretében megrendezett orosz és magyar fordítók kerekasztal-beszélgetése tovább segítheti az orosz irodalom magyarországi, illetve a magyar könyvek oroszországi megjelentetését. A zárónapon, 24-én délután adták át a fesztivál díjait: az Év Kiadója szakmai díj ez évi nyertese a *Vince Kiadó*, az Év Kereskedője megtisztelő címmel járó elismerést pedig a *Libri Kereskedelmi Kft.* nyerte el. Az Év

fotók: Gordon Eszter

Gyermekkönyve díját *Lackfi János*: A buta felnőtt című könyve kapta (*Móra Kiadó*).

Már az elmúlt esztendőkből is világhossá vált, a mostani XII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál óriási sikere és látogatottsága pedig végképp bebizonyította, hogy ez a rendezvény kinőtte a Kongresszusi Központot, ám új helyszínt egyelőre még nem találtak a szervezők. (forrás: konyvfesztival.hu)

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál elmúlt tizenegy éve

1992 tavaszán, a budapesti Goethe Intézetben írta alá a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének elnöke, *Bart István*,

Ernst Jandl, 1995

valamint a Frankfurti Könyvvásár világhírű igazgatója, *Peter Weidhaas* azt a szakmai együttműködési megállapodást, amely útjára indította a magyar könyvpiar legnagyobb szabásúnak tervezett vásárát. A könyves világ az év őszén, Frankfurtban az akkori művelődési minisztertől, *Mádl Ferentől* értesülhetett a tervről: 1994. ápri-

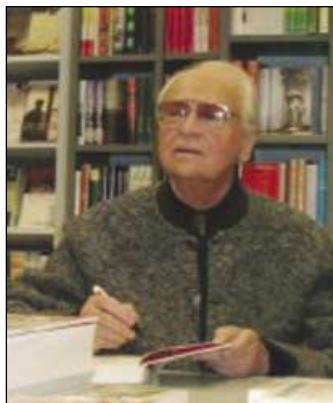
lisában Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál elnevezéssel regionális léptékű kulturális és szakmai fórum indul.

A Budapest Kongresszusi Központba 1994. április végén már az első alkalommal is 20 ország több mint 400 kiadója jött el.

A második budapesti könyvfesztivál megismételte az első sikerét. *Demszky Gábor* Budapest főpolgármestere, 1995-ben alapította meg a fesztivál díszvendégének járó Budapest Nagydíjat, melyet első alkalommal a kiváló osztrák költő, *Ernst Jandl* vehetett át.

A harmadik budapesti könyvfesztivál már 27 ország részvételével zajlott, közel félszáz hazai, határon túli és külföldi kiadó mutatta be műveit. Fesztiválunk díszvendége a magyar származású *Ephraim Kishon* volt. A harmadik fesztivál nagy sikert aratott a közönség körében, több mint húszezren látogattak el a fesztivál rendezvényeire.

A budapesti könyvvásár alapozta meg, hogy Magyarország, a magyar kultúra díszvendégként mutatkozhatson be a világ legnagyobb könyvvásárán, Frankfurtban. „Ami-

Ephraim Kishon, 1996

kor a frankfurti könyvvásár igazgatósa Portugália mellett döntött, egyszersmind elhatározta azt is, hogy a következő, még szabad időpontban Magyarország lesz a díszvendégünk. ...a magyar kormány elnökének elhatározta, hogy elfogadja a meghívást és 1999-ben Magyarország kiemelt díszvendégként vesz részt a frankfurti könyvvásáron.

Az 1997-es, negyedik könyvfesztivál díszvendége, s a Budapest Nagydíj kitüntetettje – azóta is egyetlen hazai alkotóként – a

Sorstalanság című művével Európában példátlan sikereket arató *Kertész Imre* volt.

Az ötödik fesztivál sztárja a világhírű, indiai származású, Angliában élő *Salman Rushdie* volt. A fesztivál különleges színfoltját az akkortájt nemzetközileg is ritkaságszámba menő információs rendszer jelentette, amely Internetkapcsolaton keresztül világszerte mindenkihez eljuttatta a rendezvény eseményeinek, programjának híreit.

Kertész Imre, 1997

Salman Rushdie, 1998

A hatodik alkalommal megrendezett könyvfesztivált már több mint ötezezer könyvbarát kereste fel. A nemzetközi szaksajtó a közép-kelet-európai térség legjelentősebb könyvszakmai fórumának nevezte. A könyvfesztivál sikere döntő mértékben közrejátszott abban, hogy Magyarország 1999 őszén, az 51. Frankfurti Nemzetközi Könyvvásár díszvendégeként mutatkozhatott be, először a térség országai közül.

A hetedik könyvfesztivál emlékeztető programja a lengyel kortárs irodalom és könyvkiadás nagy sikert

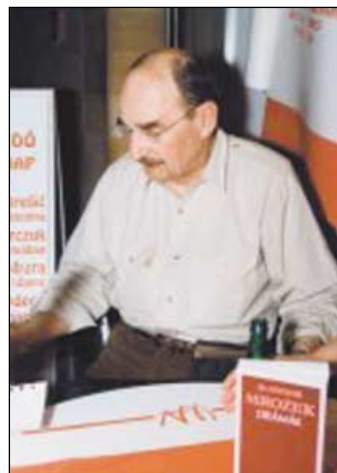

Viktor Jerofejev, 1999

arató bemutatkozása volt. A díszvendég *Slawomir Mrozek*-et, aki első ízben látogatott hazánkba, fantasztikus szeretet és figyelem övezte. A 2000-ben megrendezett könyvfesztivál nemzetközi elismertségét mutatta az is, hogy 1913 óta először látogatott Budapestre a világ könyvszakmai szervezetének, az International Publishers' Association-nek elnöke, a spanyol *Pere Vicens*.

A nyolcadik könyvfesztivált a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének kezdeményezésére életre hívott Olvasás Éve kampányának szellemében szerveztük. A kivételesen nagy médiátámogatást élvező rendezvény láto-

gatóinak száma megközelítette a hatvanezretet, s több mint 25 országból érkeztek kiállítók, világhírű írók, kiadói szakemberek. A 2001-es könyvfesztivál díszvendége a hazánkban legolvasottabb külföldi író, a francia *Robert Merle* volt, aki betegsége miatt a fesztiválnyitó pódiumbeszélgetésen élő telefonkapcsolásban szövegezte a könyvfesztivál vendégeihez. Ebben az évben indítottuk útjára az Európai Elsőkönyvesek Fesztiválját, melyen első alkalommal 11 EU-ország és hazánk ígéretes pályakezdője mutatkozott be a nagyközönségnek *Esterházy Péter* segítségével.

Slawomir Mrozek, 2000

A IX. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál szakmai programjának középpontjában az Európai Unió csatlakozással kapcsolatos nemzetközi konferenciák álltak, s ez alkalommal tártuk a nyilvánosság elé a magyar könyvvasarai, -vásárlási és könyvtárgyarapítási szokásokról készült nagyszabású kutatási vizsgálat eredményeit, amely igazolta a magyar könyvkultúra forgalmi adatokban is visszatükröződő töretlen fejlődését. Az olaszországi magyar kulturális évadot viszonzandó gesztusként a fesztivál

Robert Merle, 2001

Lawrence Norfolk, 2002

díszvendége a kortárs olasz irodalom volt, világhírű alkotók személyes részvételével. A Budapest Nagydíjat az angol *Lawrence Norfolk* vette át *Demszky Gábor* főpolgármestertől.

A X., jubileumi Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál – a FranciArt elmúlt évi nagyszabású magyarországi rendezvénysorozata szerves részeként – a kortárs francia irodalmat és könyvkiadást mutatta be díszvendégként, világhírű írók, tudósok, művészek, nagynevű francia könyvkiadók részvételével. Franciaország 160 m² alapterületű, reprezentatív standon mutatta be a frankofon könyvkiadás újdonságait.

Mario Vargas Llosa, 2003

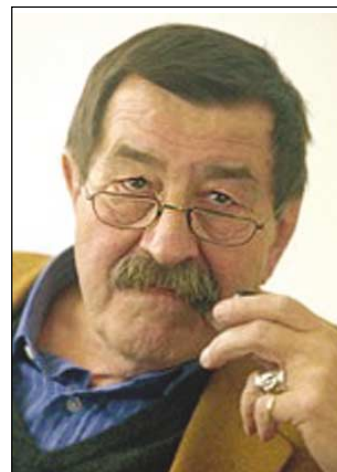
A franciakon kívül 17 ország több mint félszáz neves írója látogatott Budapestre. A könyvfesztivál íródíszvendége, a világ egyik legolvasottabb írója, a perui *Mario Vargas Llosa* volt.

A könyvfesztivál egyik legnagyobb sikert arató programja a svéd *Per Olov Enquist* és *Esterházy Péter* közös pódiumbeszélgetése volt. Harmadszor adtunk otthont az Európai Unió országai Magyarországon akkreditált követségei és kulturális intézményei összefogásá-

val magvalósuló Európai Elsőkönyvesek Fesztiváljának.

Figyelemre méltó volt, hogy a bemutatkozó ifjú tehetségek közül három már úgy érkezett meg a fesztiválra, hogy az érdeklődők kézbe vehették könyvük magyar fordítását. A jubileumi fesztivál három és fél napja alatt 250 program várta az 58.000 látogatót.

A tavalyi, XI. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivált Németország, a német irodalom és könyvkiadás reprezentatív jelenléte avatta valóban európai hírű eseményé. A rendezvényt a német és a

Günter Grass, 2004

magyar köztársasági elnök nyitotta meg, s két Nobel-díjas író, a díszvendég *Günter Grass* és *Kertész Imre* pódiumbeszélgetésével folytatódott.

A magyar-német irodalmi párbeszédet olyan írópárok alkották, mint *Esterházy Péter* – *Ingo Schulze*, *Nádas Péter* – *Joachim Sartorius*, *Konnád György* – *Herta Müller*, *Bacsó Béla* – *Michael Krüger*. A negyedik alkalommal megrendezett Európai Elsőkönyvesek Fesztiválján tizenöt fiatal szerző debütált, velük együtt összesen hatvan tehetséges prózáíró mutatkozott már be Budapesten, s közülük tizenötnek van azóta magyar nyelvű kötete.

2004-ben csaknem 1600 m² alapterületű könyvpavilon épült, 150 m²-rel több, mint a megelőző esztendőben. A német írókon kívül félszáz külföldi látogatott el Budapestre, s több mint háromszáz magyar szerző találkozott olvasóival. Először jelent meg a könyvfesztivál újdonságait bemutató katalógus, amely 240 könyvcímet tartalmazott. A könyvfesztiválon egyébként 50.000 kötetből válogathattak a látogatók. (forrás: konyvfesztival.hu)

Szabó Nóra sztéléi

„Évek munkája, keresése eredményeképpen találtam meg azt a metaforát, mellyel és melyen keresztül a legjobban tudom kifejezni viszonyomat az engem körülvevő, állandó változásban lévő világgal, s mely e viszony szenzibilis és szellemi milyenségét legjobban kifejezi. Ez a metafora számomra az írás, az emberiség történelmének átívelő összekötőfonal.“ – írja Szabó Nóra.

A művész sztéléket állít elénk s ezeken is, de kisebb munkáin is lépten-nyomon írásszerű jelhalmozokra bukkanunk. De hát mi is ez az írás, mik is a sztélék? A sztélé, mint üzenetet rögzítő, törvényeket, eseményeket őrző forma, ősidők óta, idők ostromát kiállva, más-más szerepet tölt be.

Fába faragva, kőbe vésve út-irányt mutatott, állomásokat, határokat jelzett – és fontos történésekre emlékeztetett. Hammurábi kódexet Suzában diorit oszlopra vésték, mindenki számára megközelíthetően, jól láthatóan; elolvasni ugyan kevesen tudták, mégis mindenki tudta, „értette“, hogy az oszlopra életüket keretekbe fogó, sokszor azt meghatározó törvények vannak vésve.

Az előttünk álló sztélék képfelületén ragasztott betűszerű jelekre bukkanunk, másutt a ragasztott csíkok rétegezve fedik egymást, ismét másutt ott voltak, de levették, eltávolították. A jelenlévő és csak nyomaiban jelenlévő, születő, élő és eltűnő jelek halmozából egyfajta kalligráfia, organikus struktúra keletkezik, melyet egy vertikális háló szövete tart össze.

Szabó Nóra munkáinak színvilága az elmúlást sejtető fakó pasztell-színektől az élet örömeivel átítatott tobzódó színekig ér.

A kiállítás 2005. június 5-ig tekinthető meg a Budapest Galéria Kiállítóházában (Bp., III., Lajos u. 158.).

(forrás: www.kultport.hu)

Hárman ecsettel a Gödöllői Királyi Kastélyban

A Pálnagy dinasztia

Három generáció, három korszak, három stílus mutatkozik be május 29-ig a Gödöllői Királyi Kastélyban. A művész dinasztia alapítója, Pálnagy Zsigmond nyolcvan esztendővel ezelőtt rendezett először kiállítást szülővárosában, Hajdúböszörményben.

Szülőföldje hazahívta, pedig kérelték, maradjon a művészetek városában, Párizsban és a kimeríthetetlen témával rendelkező Itáliában. Tehetségét öröklő fia, Pálnagy Balázs az olajjal festett zsánerképek helyett inkább akverelleken mutatja a szeretett alföldi tájat. A természetet a forma, a folt, a vonal és a szín könnyedén alkalmazott együttesével varázsolja elének. Fia, ifj. Pál Nagy Balázs rajzfilmkészítő, a művészdinasztia harmadik tagja animációval és alkalmazott grafikával is foglalkozik. A kiállítás megtekinthető május 29-ig a Gödöllői Királyi Kastélyban. (forrás: artnet.hu)

Kiállítás a legjobb fiatal tervezők munkáiból

Európai Multimédia Nagydíj

Május 5-én Európa legjobb fiatal multimédia tervezőinek munkáiból nyílt kiállítás a Magyar Iparművészeti Egyetem szervezésében a Lengyel Intézet kiállítótermében. Kategóriák: Szélessávú Internet/Online, DVD/Offline, Mobil tartalmak, Komputer játékok, Interaktív TV és videó, Interaktív komputergrafikák, X-média, Interfésztervezés.

Az audiovizuális tartalmak közvetítésére szolgáló felületek gombamód szaporodnak, az átdigitalizált szuperkommunikációban tartalom-éhséget gerjesztenek, alkotókat ösztönözve a részvételre, bárhol és bármikor elérhető produkciók alkotására. Egy-egy mű már a közvetítés módjában is kreatív tervezés, programozás, ha úgy tetszik alkotás tárgya, nemcsak tartalmában. Egyre nagyobb hangsúlyt kap az információt hordozó, megjelenítő felület (az interfész) kialakításának, elhelyezésének, működtetésének, mobilitásának kérdése valós, virtuális, társadalmi és információs térben egyaránt.

Ha klasszikus tudásaink területéről szeretnénk fogódzókat találni, segítségül hívhatjuk az építészetet, a tér szervezésének, kialakításának képességét. A tárgyalkotó, formatervező művészet ergonómiai és funkcionális design szemléletét, mely az alkalmazásokat és alkalmazókat maximális hatékonysággal igyekszik kiszolgálni. Az interfészek kialakítása egyszerre jelent virtuálisan és valóságosan, – tárgyiassult módon – feladatot a jelenkor iparművészei számára, méghozzá makró és mikro léptékben egyaránt. Városok, urbanizált terek interaktív információs felületeitől a mobiltelefon kezelőfelületeig és kijelzőjéig számos feladatban kell mindazon az elvárásoknak megfelelni, amelyek évtizedekkel ezelőtt csak egy repülőgép műszerfalának tervezésével kapcsolatban merültek fel.

A Magyar Iparművészeti Egyetem ezzel a kiállítással szeretne alkalmat teremteni a magyar iparművész-társadalom és a nagyközönség számára is, hogy megismerkedhessenek azokkal a legfrissebb törekvésekkel,

melyek a technika adta lehetőségeket alkalmazva nyújtanak betekintést a kommunikáció, az oktatás, az ismeretszerzés és a szórakozás korszerű megnyilvánulásai-ba.

2004-ben hetedik ízben rendezte meg az ausztriai székhelyű International Center for New Media (ICNM) az EUROPRIX Top Talent Award fesztivált, mely Európában egyedülálló módon fiatal alkotóknak ad alkalmat arra, hogy nyolc kategóriában pályázhassanak a legjobb 30 évnél fiatalabb multimédiás tervező címért. A kategóriák tematikája lefedi az új média összes területét az internetes megjelenéstől az interaktív televíziózásig, a szervezők azon célját szolgálva, hogy a leginnovatívabb, a jelenkori csúcstechnológiát leghatékosságosan alkalmazó fiatal tervezők (többnyire diákok) munkáit megjelentsék, népszerűsítsék.

A TTA04 felhívására tavaly Európa 29 országából 414 pályamű érkezett; Magyarországról 10, míg Lengyelországból 17 projektet neveztek a versenybe. A díjkiosztó galára 2004 novemberében Bécsben került sor, majd az év végéig a bécsi Technikai Múzeum adott otthont a legjobb műveket bemutató kiállításnak.

Budapesten is ez az anyag jelenik meg, kiegészülve azzal a három magyar pályaművel, melyeket a zsűri úgynevezett Quality seal elismerésében részesített. Ezzel a kitüntetéssel azokat az alkotókat honorálják, akik bár lemaradtak az egyes kategóriák három legjobbját megjelölő nomináltak listájáról, műveik mégis kimagasló teljesítményt nyújtanak. A TTA04 ezen elismerésében a Magyar Iparművészeti Egyetem három hallgatója részesült; *Erdélyi Judit* és *Széles Anna* az Interaktív komputer grafikák, *Samu Bence* pedig az Interfész tervezés kategóriában nyerte meg.

A kiállítás május 27-ig tekinthető meg.

Cím: 1065 Budapest, Nagymező u. 15.

(forrás: www.kultport.hu)

Kárpáti Rácz Judit és Pinviczki Judit kiállítása

Kézjegyek a Ponton Galériában

Deés Enikő textilművész, a MIE Textil Tanszékének vezetője nyitotta meg április 21-én a Magyar Iparművészeti Egyetem Ponton Galériájában Kárpáti Rácz Judit designer és Pinviczki Judit bőrtárgytervező iparművész kiállítását.

„Nem vagyok a szavak embere, nem is értek jól a szavakhoz, jobban szeretem, ha a munkáim beszélnek helyettem – és remélem, mindenki meghallja, amit csak neki mondanak el. Személyes tárgyakat készítek, aprólékos, gondos munkával, csomóról csomóra építem fel őket, beléjük kötöm magam – napok, hetek, hónapok egy-egy darabban az életemből – magamat mutatom rajtuk keresztül. Bennük van egy korábbi életem, női létem kérdései, amelyeket folyton újra kellett csomóznom, amelyek vissza-visszatérnek, mert változunk és változnak a kérdések, változik a nőiségünk, változik a nőiségünk megélhetősége.

Kezemmel formáztam őket, szálakból csomónként építettem kupolákat, az életemet tanultam összeszóni az álmaimmal, mire végül az álmaim életre keltek, megszólaltak, és most ott vannak ékszerbe bújva, fejdísznek öltözve, hogy valaki más megtalálhassa őket és saját magát hallja meg bennük.

Köszönöm, hogy alkothatok, hogy elmondhatom általuk „anya vagyok, anyjuk vagyok, most még inkább, mint valaha: mert legszebb női szerepemet élve már tudom, mekkora ajándék alkotni tudni, adni, nevelni, terelni szeretni és szeretve lenni; apró kezeket feltve fogni.“ – Kárpáti Rácz Judit

„Kísérletező alkotó vagyok. Az ősi kultúrák szellemi értékeit kutatom, tárgyi emlékeiket tanulmányozom. Egyedi kézműves technikákkal alakítom tárgyaimat: táskákat, cipőket, fejdíszeket, bútorkat, vagy éppen dobokat. Alkotásaimat többnyire két természetes anyag: a fa és a bőr harmóniájára építem és szobrász attitűddel organikus, de használható tárgyakká formálom.

A Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatójaként ismertem meg a bőrfűzés egyik különleges változatát, amit a japánok a szamuráj vértzet készítésében használtak. A tárgyrekonstrukció során közelebbről is megismert szerkezet további ötleteket adott számomra. Kísérleteim eredményeként sikerült saját fűzési technikákat kifejlesztenem.

Többféle tárgytípuson keresztül boncolgattam az általam kialakított fűzésekben rejlő grafikai és alakformálási lehetőségeket. Alapvetően kétféle bőrfűzéssel dolgozom, melyek egyes tárgyaimon (táskák, cipők, fejdíszek) együtt is szerepelnek.

Az egyik fűzéstípus átmenetet képez a szövés és a lószerszámok készítésében használatos élfonás között; alkalmazásával összefüggő bőrszövet képezhető. Organikus, szoborszerű tárgyaim (táskák, hátizsákok, cipők, fejdíszek, „Lendülőke”) megformálásában ezen technikának a dekoratív és plasztikus tulajdonságai vezéreltek.

E bőrfűzési mód síkban történő alkalmazásakor a szálak léptékváltásával más-más raszter alakítható ki, a bőrcsíkok színének és a fűzés irányának változtatásával pedig geometrikus mintákat lehet létrehozni.

A másik fűzéstípust Japán őslakói, az ainu népcsoport ősi kultúrájából merítettem. Tutajkészítésben haszná-

Pinviczki Judit munkája

latos, bambusz nádak, vagy farönkök összekötözésére szolgáló technikájukat fejlesztettem tovább.

Módszerem lényege, hogy sablon szerint perforált falapokat rögzítek egymáshoz egyedi bőrfűzéssel. Az eredmény: az egyik irányban merev, a másikban viszont rugalmas szerkezet, amely zsanérként is működtethető és elsősorban geometrikus, térbeli alakzatok kialakítására alkalmas.

E dekoratív, egyszerű, de aprólékos munkát igénylő

szerkezet adta az alapötletet az utóbbi időben készült munkáimhoz: a bútorkokhoz. A formák tervezésében egyszerűsége törekedtem, hogy a szerkezet tisztán érvényesülhessen: a fa tartó szerepet játszik, a bőr rugalmasan összetart, ívek mentén történő mozgást enged a fának, a zsanér szerepét is betölti. A fa elemek, beleértve a polcokat is kizárólag bőrfűzéssel épülnek össze, hangsúlyozva a két anyag harmonikus kapcsolatát.

A munkáim tervezői szemszögből egymásra épülnek.

Kezdetben öltözék kiegészítő tárgyakat: táskákat, cipőket, fejdíszeket terveztem. Később a bennük fellelhető szoborszerűség arra ösztönzött, hogy elszakadjak az emberi testtől és az önálló térplasztika felé forduljak, így születtek a bútorkok. A további fokozatot a hangadó tárgyak jelentették. Ehhez az ötlethez úgy jutottam el, hogy szerettem volna olyan tárgyakat alkotni, melyek nem csupán funkcionális térplasztikák, hanem képesek az emberrel kommunikálni, zenei hangon megszólalni. A háromdimenziós tárgyi világból így a negyedik dimenzióba: a hangok birodalmába léptem.

Legújabb műveim tehát a hangadó tárgyak témakörébe tartoznak. Az ősi afrikai ütőhangszerek tanulmányozása után alkottam meg saját dob-kollekciót. A hangszertervezés felemelő élmény, de meglehetősen bonyolult feladat, tudományos megközelítést és nagyon sok munkát igényel. Ám oly mértékben lenyűgözött ez a világ, hogy úgy határoztam, folytatom a hangadó objektumok sorát, ezúttal hangszer-ékszerket terveztem. A kis méretek ellenére csengő tisztaságú hangzás elérése törekedtem. Ennek érdekében a hangszerkészítő mester tanácsára, aki a tárgyak hangolásában segítségemre volt, kifejezetten nagy fajsúlyú, sűrű szerkezetű ékszerfákat kellett használnom. A 10 hangú hangsort” Pinviczki Judit

A kiállítás a MIE Ponton galériájában (1015 Budapest, Batthyány u. 65.), május 13-ig tekinthető meg, keddtől szombatig, 12-18 óra között. (forrás: artnet.hu)

Japán Varázs Budaörsön

A Budaörsi Művészek Egyesülete szervezésében május 4-től látható a Japán Varázs című tárlat, valamint az egyesület 2005 évi Fesztivál kiállítása. A kiállító művészek: Arany Betty keramikumművész, Balogh Gabriella Urushi iparművész (BUM), Bodnár Enikő öltözképző iparművész, Brúda Enikő keramikumművész, Czákli Hajnalka bőrtárgy-tervező iparművész, Dávid Éva keramikumművész, Domokos Judit keramikumművész, Erdőssy Gabriella iparművész, Gyulai Natália öltözképző iparművész, Halász Alexandra grafikusművész, Halász Arisztid festőművész, Karsai Zsófia keramikumművész, Kinály Fanni ötvösművész, Majoros Árpád grafikusművész, Molnár Mária Vinág öltözképző iparművész, Pinviczki Judit bőrtárgy-tervező iparművész, Polgár Marianne grafikusművész, Rományi Nóra öltözképző iparművész (BUM), Sárúri Katalin iparművész, egyetemi docens, Varsányi György keramikumművész

A BUM kiállítói:

Czene Ágnes festőművész, Csisztu Péter szobrászművész, G. Nagy Mónika festőművész, Gesztesi Katalin fotóművész, Gólya Edit grafikusművész, Herwerth Mónika iparművész, K. Hansági Ildikó grafikus művésztanár, Kádár Gabriella szobrászművész, Katona Gyöngyi grafikusművész, Matúz András szobrászművész, Mészáros Erzsébet festőművész, Mészáros Wivien festőművész, Milánkovics Olga iparművész, Molnár Göb Zoltán iparművész, Nagyné Kántor Éva festőművész, P. Nadányi Mária festőművész, Páczelt Andrea iparművész, Perl Evetke szobrászművész, Puczsné Mák Éva iparművész, Somogyi Ferenc szobrászművész, Sütő Ágnes festőművész, T. Czene István festőművész

A kiállítás helyszíne: Zichy major alkotóház, 2040 Budaörs, Clementis u. 22.

Táncfórum ötödször, a tánc világnapja tiszteletére

A tánc világnapját 1983 óta a klasszikus balett óriásának tartott Jean Georges Noverre születésnapján, április 29-én ünneplik, táncelőadásokkal szerte a világon.

Ez a táncművészet legnagyobb ünnepe, amelyhez kapcsolódóan a Nemzeti Táncszínház és a Magyar Táncművészek Szövetsége immár ötödik alkalommal rendez fesztivált.

A Táncfórum No. 5 idén két helyszínen zajlott. A Várszínházban gyermekeknek tartottak előadásokat, a fesztivál másik helyszíne pedig a Művészetek Palotája volt. Európa új kulturális fellegvárának megnyitásával újabb lehetőséget kapott a táncművészet, hiszen a Nemzeti Táncszínház évente 100 nappal rendelkezik a Fesztivál Színházban.

A Nemzeti Táncszínház a Táncfórum No.5 előadásaival mutatkozott be a Művészetek Palotájában. A Fesztivál Színház színvonalas technikáját felhasználva új, látványos produkciók és nagyszerű darabok szerepeltek a programban. A fesztiválon premierje volt az ExperiDance-nek, közösen tartott nagyszabású előadást a Honvéd Együttes és a Budapest Táncgyűttes. A Táncfórumot április 29-én, a tánc világnapján gálaműsor zárta.

A Tánc Világnapja tiszteletére rendezett gálaesten adták át a Magyar Táncművészek Szövetségének (MTSZ) szakmai díjait a Művészetek Palotája Fesztivál Színházában.

Az MTSZ 2005. április 13-án tartott kibővített elnökségi ülésének döntése alapján a 2005. évi szakmai díjokat és életműdíjakat az alábbiak kapták:

Életmű díj

Kricskovics Antal táncművész, koreográfus,

Erkel Ferenc díjas, Érdemes és Kiváló Művész, a Budapest Táncgyűttes volt művészeti vezetője, a Fáklya Horvát Művészgyűttes művészeti vezetője,

Uhrik Teodóra táncművész, Kossuth díjas, Liszt Ferenc díjas, Érdemes Művész, balettpedagógus, címzetes egyetemi tanár, a Pécsi Művészeti Szakközépiskola

Táncművészeti tagozatának táncművészeti igazgatóhelyettese.

Posztumusz Életmű díj

Janek József táncművész, koreográfus, a Magyar Táncművészeti Főiskola egykori tanára.

Az évad legjobb alkotója

Zsuráfszki Zoltán táncművész, a Budapest Táncgyűttes művészeti igazgatója, koreográfusa, Harangozó Gyula díjas, Érdemes Művész.

Az évad legjobb férfi táncosa

Kalmár Attila, a Szegedi Kortárs Balett táncművésze, Imre Zoltán díjas,

Lengyel Szabolcs, a Honvéd Együttes táncművésze.

Az évad legjobb női táncosa

Spala Korinna, a Pécsi Balett táncművésze, *Sóthy Vinig*, a Győri Balett magántáncosa.

Az évad legjobb végzős növendéke

Újvári Milán, a Magyar Táncművészeti Főiskola végzős hallgatója,

Madár Milán, a Magyar Táncművészeti Főiskola végzős hallgatója.

„Táncművészetért” díj

Ejfert János fotóművész, a Honvéd Együttes volt táncművésze, a ZOOM Magazin művészeti szerkesztője.

Imre Zoltán díj

Duda Éva táncművész, koreográfus.

(forrás: tancelet.hu)

Pécs-Baranya Fesztivál Bécsben

A bécsi Collegium Hungaricum a nyári szünet előtt az osztrák közönségnek Magyarország egyik legkellemesebb, leggazdagabb kultúrájú csücskét: Baranya megyét és annak székhelyét, a mediterrán hangulatú Pécsot mutatja be egy sokszínű kulturális fesztivál keretei között.

Pécs vonzerejét nemcsak a Mecsek természeti szépségei, kellemes klímája, jó borai adják: annak lényeges része gazdag kulturális kínálat. Barátos hangulatot árasztó fesztiváljait persze érdemes a helyszínen megtapasztalni, de „mozdítható” kultúrkincseiből a következő hetekben gazdag kínálatot láthatnak a bécsiek. Különös aktualitást ad az eseménysornak, hogy Pécs továbbjutott az első, magyarországi fordulóba a 2010-ben rendezendő Európa Kulturális Fővárosa címért meghirdetett pályázaton.

A fesztivál nyitó rendezvényén, május 3-án az UngArt Galériában reprezentatív kiállítás keretében a magyar iparművészet egyik büszkeségét, a Zsolnay kerámiákat csodálhatják meg, másnap a turisztikai szakma képviselőit látják vendégül. A következő héten az UNESCO által a Kulturális Világörökség részévé nyilvánított - Itálián kívül egyedülálló - ókeresztény sírkamrákat mutatják be régészeti- és fotókiállítás, valamint szimpózium keretében. Május közepén a Pécsi Tudományegyetem Képzőművészeti Mesteriskolájában (DLA) készült kislasztikákból és videoinstallációkból ismerhetik meg a kortárs képzőművészet néhány aktuális trendjét. Baranya népművészetéből kaphatnak ízelítőt május 12-én, akik eljönnek a „Baranyai enteriőr Zengővárkonyból” című néprajzi kamarakiállítás megnyitójára, illetve a Zengő együttesnek ez alkalomból meghívott produkciójára. Ebben a hónapban az intézet még rendszeres programjait is pécsi tartalommal tölti meg: a Táncházban a Zengő együttes tanítja a gyerekeket és felnőtteket, a Gyerekuckóban pedig az ország egyik legjobb gyermekszínháza, a pécsi Bóbita társulata lép fel május 20-án. Júniusban a már klasszikusnak számító festőművész, Martyn Ferenc képeit nézhetik az érdeklődő bécsiek. A szezont - s egyben a Pécs-Baranya Fesztivált - egy oldott hangulatú koncerttel búcsúztatják kiváló pécsi jazzmuzsikusok, Szabó Dániel triója, valamint az ARCO együttes.

(forrás: www.nkom.hu)

Ünnepi ülés a műemléki világnapon a Magyar Tudományos Akadémián Kitüntetések adott át a miniszter

A 40 évvel ezelőtt megalakult ICOMOS (Műemlékek és Műemléki Együttesek Nemzetközi Tanácsa) kezdeményezésére világszerte minden év április 18-án ünneplik a műemléki világnapot. Ebben az esztendőben a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága és a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága az örökségvédelem területén tevékenykedő más szervezetekkel együttműködve gazdag programot állított össze. Ennek középpontjában az április 18-án, az MTA székházának Disztermében tartott ünnepi ülés állt. A rendezvény vendőke az MTA elnöke, *Vizi E. Szilveszter*; levezetője *Varga Kálmán*, a KÖH elnöke volt.

Bozóki András a 22. alkalommal megrendezett műemléki világnapon, az ülést megnyitó beszédében arról szólt: minden ország kultúráját minősíti, hogyan bánik saját múltjával, törvényes védelemben részesíti-e annak emlékeit. Magyarországon mintegy 12 ezer műemléket tartanak nyilván, „ezek múltunk olyan jellegzetes, pótolhatatlan és kiemelkedő jelentőségű emlékei, melyek kulturális identitásunk szerves részei” - mondta a kulturális miniszter, aki kitüntetések adott át örök-

ségvédelem területén kimagasló szakmai tevékenységet folytató szakembereknek. A műemlékvédelemért Forster Gyula-díjban részesült *Koppány Tibor* és *Pataky Emőke* építész, *Mentényi Klára* művészettörténész. A régészeti örökségért Schönvisner István-díjjal jutalmazták *Horváth László* és *Horváth István* építész, továbbá posztumusz kitüntetésben részesült *Poroszlai Ildikó* régész. Az örökségvédelmi emlékek megőrzésében jelentős érdemeket szerzett, nem szakterületen dolgozó személyek és szervezetek a műemlékvédelemért Forster Gyula-emlékérmet és a régészeti örökségért Schönvisner István-emlékérmet kaptak. Előbbivel jutalmazták a Pogány Frigyes Kéttannyelvű Építőipari Szakközépiskola és Gimnázium tanárait, az ausztriai Máriafalván élő *Hotwagner Wilhelm*et, továbbá a Fonyódi Múzeumi és Helytörténeti Egyesületet és *Rón László* építész, *Gerenday Ágnes* programozó matematikust, *Illés Judit* szlovákiai, kolozsnémai hitoktatót és *Labossa Gusztáv* pedagógust. Utóbbi elismerésben részesült *Jakabffy Imre* könyvtáros, *Stamler Imre* nyugalmazott iskolaigazgató, *Székely Attila* székelykeresztúri történelemtanár és a Vay Ádám Múzeum Baráti Köre. (forrás: nkom.hu)